

Infospot

De TOP 25 van de werkzame bestanddelen in de uitgaven in de ambulante sector van de verzekering voor geneeskundige verzorging in 2023

November 2024

De TOP 25 van de werkzame bestanddelen¹ vertegenwoordigen 35 % van de totale netto-uitgaven (dit zijn de totale geneesmiddelen uitgaven verminderd met het persoonlijk aandeel van de patiënt) voor de verplichte ziekteverzekering (eventuele terugstorting in kader van 'art 81/111' overeenkomsten tussen de firma en RIZIV worden hier niet in mindering gebracht) en 18 % van het behandelingsvolume (DDD²). Ter verduidelijking: er bestaan naast deze 25 werkzame bestanddelen nog 697 werkzame bestanddelen waarvoor er een tegemoetkoming is door de verplichte ziekteverzekering in de ambulante sector.

De meest recente geneesmiddelen in deze TOP 25 zijn emicizumab, voor het eerst vergoedbaar in 2020 (middel tegen hemofilie dat gedeeltelijk de oude stollingsfactor VIII vervangt), en 4 geneesmiddelen van 2019 : twee nieuwe combinatiepreparaten tegen HIV: emtricitabine/tenofovir afenamide/bictegravir en lamivudine/dolutegravir, een hypolipemiserend middel : het combinatiepreparaat rosuvastatine/ezetimibe en een antidiabeticum : semaglutide.

Anderzijds dateren 3 werkzame bestanddelen van vóór het jaar 2000.

We merken op dat atorvastatine al in 1999 in de TOP 25 voorkwam.

We zien een langetermijntrend in het type moleculen dat vertegenwoordigd is in de TOP 25. Steeds meer zijn het moleculen die tot het therapeutisch arsenaal van de specialisten behoren. In 2023 zijn er 11 die voor meer dan 50% door specialisten worden voorgeschreven (% van het aantal DDD). In 2007 waren dat er maar 4 en in 1997 slechts één.

1. Deze top 25 heeft enkel betrekking op de werkzame bestanddelen die door de open officina's worden afgeleverd.

2. Defined Daily Dose ; een groep deskundigen van de WHO definiëren per werkzaam bestanddeel een gemiddelde dagdosis (DDD) rekening houdend met de dosis die voor het geneesmiddel wordt gebruikt in zijn voornaamste indicatie bij een volwassene. Het gaat uiteraard om een meeteenheid en niet om een norm van goede praktijk.

Tabel 1: TOP 25 (2023)

Plaats netto- uitgaven RIZIV 2023	ATC	Werkzaam bestanddeel	RIZIV uitgaven 2023	DDD 2023	Aandeel van de specialisten in het volume	Aantal patiënten 2023	Toename RIZIV uitgave 2022-2023	Jaar van de eerste vergoeding van het werkzaam bestanddeel	1ste jaar van verschijning in de TOP 25
1	B01AF02	APIXABAN**	97.563.433	33.814.708	19%	138.916	7.134.134	2012	2015
2	L04AB04	ADALIMUMAB	93.043.169	5.246.909	100%	17.448	3.913.819	2004	2006
3	B02BX06	EMICIZUMAB**	80.171.860	70.129	92%	235	5.907.753	2020	2020
4	B01AF03	EDOXABAN**	73.579.491	25.131.666	22%	98.347	9.130.022	2016	2018
5	B01AF01	RIVAROXABAN**	71.674.165	26.961.320	20%	107.088	2.659.529	2009	2013
6	A02BC02	PANTOPRAZOL	70.471.045	268.316.491	15%	1.710.845	3.815.935	1997	2002
7	L04AC05	USTEKINUMAB	69.348.788	3.673.583	96%	4.831	4.451.252	2010	2016
8	A10BJ06	SEMAGLUTIDE	60.769.577	5.783.344	33%	59.384	19.519.534	2019	2021
9	J05AR20	EMTRICITABINE, TENOFIVIR ALAFENAMIDE EN BICTEGRAVIR	38.536.418	1.349.209	76%	4.385	4.814.482	2019	2020
10	A10BK03	EMPAGLIFLOZINE**	36.051.089	21.629.251	29%	88.573	12.620.912	2015	2022
11	L04AC16	GUSELKUMAB	34.709.751	981.899	100%	3.375	5.554.970	2018	2021
12	M05BX04	DENOSUMAB	33.658.948	38.701.091	41%	64.847	1.131.688	2010	2013
13	L04AB01	ETANERCEPT	32.244.074	1.898.631	100%	7.086	-3.321.841	2002	2005
14	C10AA05	ATORVASTATINE	31.736.071	280.027.761	15%	667.352	1.881.262	1998	1999
15	A10BK01	DAPAGLIFLOZINE**	31.515.977	22.344.028	29%	73.429	12.424.415	2016	2023
16	A10BA02	METFORMINE	30.700.479	135.587.048	16%	655.832	2.727.586	1980*	2013
17	A10BJ05	DULAGLUTIDE	30.502.419	10.358.306	31%	32.210	3.660.570	2016	2021
18	C09DX04	VALSARTAN MET SACUBITRIL	30.172.379	7.296.772	33%	26.380	5.675.507	2016	2022
19	A10AE04	INSULINE GLARGINE	29.732.924	24.709.860	54%	106.913	1.970.178	2004	2012
20	R03DX09	MEPOLIZUMAB	29.414.431	743.814	76%	2.699	12.327.238	2016	2023
21	J05AR25	LAMIVUDINE EN DOLUTEGRAVIR	28.056.040	1.229.670	75%	3.828	5.349.603	2019	2023
22	L04AC10	SECUKINUMAB	27.599.945	842.550	100%	3.163	1.518.729	2016	2018
23	C10BA06	ROSUVASTATINE MET EZETIMIBE	27.543.385	59.505.937	20%	235.437	11.623.238	2019	2023
24	L04AB06	GOLIMUMAB	27.208.732	804.807	100%	2.664	86.346	2010	2015
25	R03AK10	VILANTEROL MET FLUTICASONFUROAAT	26.406.755	23.397.076	23%	169.325	793.673	2014	2019
TOTAAL TOP 25			1.142.411.343	1.000.405.861		-	-	-	-

* 1980 of nog vroeger

**Voor dit product is de werkelijke kost voor het RIZIV lager dan het hierboven vermelde bedrag als gevolg van financiële compensaties in verband met overeenkomsten afgesloten overeenkomstig art.81, 81bis/art.111, 112 of 113.

Bron: RIZIV – Farmanet

Het is mogelijk om op basis van de databankgegevens het aantal patiënten te bepalen aan wie een bepaald werkzaam bestanddeel minstens éénmaal dat jaar werd afgeleverd³. Deze informatie geeft een ander beeld dan het volume uitgedrukt in DDD of in kost en laat ons toe om de moleculen te typeren volgens :

- de epidemiologie (aantal behandelde patiënten),
- de behandelingsduur (aantal DDD/patiënt),
- de behandelingskost per dag voor de ziekteverzekering (netto RIZIV-uitgaven/DDD).

3. Het aantal verschillende rechthebbenden dat minstens 1 verpakking met het bijhorende werkzaam bestanddeel afgeleverd hebben gekregen gedurende het jaar 2023, wordt opgeteld.

9 moleculen van de TOP 25 worden slechts afgeleverd aan kleine groepen patiënten (minder dan 10.000 personen), voor langdurige behandelingen (vaak chronisch) met een hoge dagelijkse kost. Typische voorbeelden hiervan zijn de immunosuppressiva, behandelingen van hemofilie en behandelingen van HIV infecties.

(In 2005 waren er slechts 3 moleculen van deze soort in de TOP25)

Andere moleculen worden daarentegen voorgeschreven aan grote aantallen patiënten maar hebben, gelukkig voor het budget, relatief gezien een lagere dagelijkse kost. In deze groep zien we atorvastatine, metformine en pantoprazol (deze laatste molecule wordt inmiddels aan 1,7 miljoen patiënten voorgeschreven, waardoor deze het molecule is dat, na het griepvaccin, aan het tweede grootste aantal patiënten wordt voorgeschreven).

Op de eerste plaats staat apixiban, één van de vier nieuwe orale anticoagulantia (NOAC's) waarvan er drie in de TOP 25 staan (1ste, 4de en 5de plaats). De NOAC's hebben in 14 jaar tijd een belangrijke plaats ingenomen onder de anticoagulantia. Ze worden inmiddels gebruikt bij de meerderheid van de behandelingen (77% volgens het aantal DDD), naast de heparines (17%) en de vitamine K antagonist (6%).

De tweede plaats van de TOP 25 wordt ingenomen door adalimumab, een TNF-remmer die gebruikt wordt om inflammatoire processen bij zware aandoeningen af te remmen als de klassieke behandelingen niet helpen. Dit ondanks opeenvolgende belangrijke prijsverlagingen bij de markttoetreding van biosimilaren voor deze molecule. Adalimumab wordt in 48% van de gevallen voorgeschreven door reumatologen (vooral om reumatoïde polyartritis te behandelen), in 31% van de gevallen door gastrologen (ziekte van Crohn) en in 12% van de gevallen door dermatologen (psoriasisreuma). Het aantal patiënten blijft beperkt maar de behandeling is duur (18 euro per DDD).

Op de derde plaats staat emicizumab voor de behandeling van hemofilie. In 2023 hebben 235 patiënten dit product gekregen. Verwacht mag worden dat dit aantal de komende jaren zal blijven toenemen als gevolg van de geleidelijke vervanging van factor VIII-preparaten.

De TOP 25 van 2023 bevat :

- zes immunosuppressiva geïndiceerd voor de behandeling van actieve reumatoïde artritis, ziekte van Crohn en psoriasis (adalimumab, etanercept, ustekinumab, golimumab, secukinumab en guselkumab),
- zes antidiabetica (insuline glargine, metformine, dulaglutide, empaglifozine, dapaglifozine en semaglutide),
- drie nieuwe orale anticoagulantia (NOAC's) die gebruikt worden bij de preventie van trombosen (rivaroxaban, apixiban en edoxaban),
- twee werkzame bestanddelen voor de behandeling van respiratoire aandoeningen (vilanterol + fluticasone gebruikt bij COPD en astma en het immunosuppressivum mepolizumab gebruikt bij astma),
- twee combinatiepreparaten gebruikt bij de behandeling van HIV-infectie (emtricitabine/tenofovir alafenamide/bictegravir en lamivudine/dolutegravir),
- twee cholesterolverlagende middelen (atorvastatine en het combinatiepreparaat rosuvastatine/ezetimibe),
- een protonpompremmer die dient om de maagzuursecretie te remmen (pantoprazol),
- een werkzaam bestanddeel gebruikt bij hemofilie (immunosuppressivum emicizumab),
- een werkzaam bestanddeel (denosumab) dat zowel voor de behandeling van osteoporose als solide tumoren met botmetastasen gebruikt wordt,
- een combinatiepreparaat gebruikt bij de behandeling van hartfalen (valsartan met sacubitril).

Verantwoordelijke uitgever: Administrateur generaal, Galileelaan 5/01 211, 1210 Brussel

Realisatie: Dienst voor geneeskundige verzorging van het RIZIV

Grafisch design: Communicatiecel van het RIZIV

Foto: Verypics

Publicatiecaturum: November 2024

Wettelijk depot: D/2024/0401/06